

Tokyo Kararları, 4 Ekim 1994

Tokyo Resolution, 4 October 1994

ICOM 21.Yüzyıl'da İletişim Devrimi Hakkındaki Tokyo Uluslararası Kararlarına Katılmaktadır

Her türde bilginin toplanması, iletilmesi ve kullanılmasındaki bugünkü gelişme ve değişimlerin hayatın bir çok alanında büyük etki sahibi olacağı artık evrensel olarak kabul edilmektedir. Halihazırda elimizde olan ve yakın gelecekte kullanılacağını kesin olarak söyleyebileceğimiz teknolojik değişiklikler hem büyük fırsatlar hem de ciddi kaygılar sunmaktadır. Yeni fırsatların en bariz örnekleri bilgisayarlar, çoklu ortam, telefon, faks, elektronik posta, kablo, uydu iletişimi ve eğlence sistemleri yada günümüzde mevcut olan INTERNET ve Fransız Minitel gibi yeni küresel bilgi ve iletişim sistemleri ile yeni bin yılın başlangıcında yerini alması planlanan Bilgi Süper yolları gibi eşi görülmemiş derecede güçlü ama oldukça ucuz olan teknolojilerin bizlere sunduklarıdır.

Ancak, bu gelişmeler beraberinde müzeler, kütüphaneler, arşivler ve eğitim kurumları gibi büyük bilgi sağlayıcılarına ve kullanıcılarına sadece eşi benzeri olmayan fırsatlar getirmemektedir: çok büyük tehditler de vardır. Ticari ve siyasi baskılardan oluşan bir bütün, müzeler gibi kar amacı gütmeyen eğitimsel ve kültürel kurumların yeni Bilgi Çağı'nın önemli hammaddesini elinde bulundurduğu ama küresel ticari bilgi sağlayıcıları ve yöneticilerince adaletsizce sömürüldüğü bir 21. Yüzyıl mı ortaya çıkaracak? Keza, on yıl içinde coğrafı, mali ve sosyal olarak dezavantajlı olan milyarlarca insan kendilerini Bilgi Devrimi'nin eğitimsel, mali ve eğlence fırsatlarından yoksun kalmış ve bu sebeple bir "Dördüncü Dünya" alt sınıfına doğru gider halde mi bulacak?

Böylesi bir senaryonun geleneksel tabiriyle sözde "Üçüncü Dünya" ülkeleri ile sınırlı kalmayıp Avrupa ve Kuzey Amerika'daki yüzlerce büyük şehrin harap kent merkezlerinde yaşamakta olan ve yeni bilgi hizmetlerine ulaşmaya gücü yetmeyen fakir, işsiz, kronik hasta ve yaşlı nüfusu arasında da çabucak yayılabilme tehlikesi daha da büyüktür. Benzer bir şekilde, dünya genelindeki izole kırsal alanlar küresel iletişim ve eğlence endüstrisi şebekelerince kar getirmeyecek kadar küçük olarak değerlendirilebilirler. Ancak, bilgi alanındaki mevcut ve gelecek değişimlerin yerinde kullanılması dünya nüfusunun tamamına muazzam faydalar ve müzeler de dahil, bilgi üreten ve kullanan sektörlerle eşsiz fırsatlar getirebilir.

Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu (FID) dünya toplumuna daha iyi hizmet edebilmek amacıyla bilgi ve iletişim alanında çalışan STK'lardan oluşan stratejik bir ittifak oluşturmak için bilgi alanına ilgi gösteren çok sayıda uluslar arası Sivil Toplum Örgütünü (STK) bir araya getirmiştir. Bu stratejik STK ittifakının ilk girişimi aşağıda gösterilmekte olan, 4 Ekim 1994 tarihinde Japonya'da düzenlenen FID Kongresi'nin açılış oturumunda ilk 18 katılımcı STK tarafından kabul edilip imzalanan "Tokyo Kararları"dır.

Müzeler, hem koleksiyonlarında yer alan büyük miktarda eşsiz bilgi ve belgeleyici evrak bakımından hem de müze personelinin günlük çalışmalarında sürekli olarak kütüphanelerden, akademik kurumlardan ve – gitgide artarak – bilgi ağlarından yüksek ihtisaslı bilgiye ihtiyaç duymaları bakımından, bilgi alanında önemli rol sahibidirler. Sonuç olarak, ICOM Yürütme Kurulu'nun ICOM Dokümantasyon Komitesi'nin tavsiye kararları hakkındaki 1994 yılı toplantısında CIDOC, oybirliği ile dünyadaki müzeler ve uzman müze çalışanları adına Stratejik İttifak'a katılma kararı almış ve Ocak 1995'de Genel Sekreterimiz Elisabeth Des Portes ICOM adına Tokyo Kararları'nı imzalamıştır.

İttifak, halihazırda 40'ın üzerinde uluslar arası katılımcı STK'ya sahiptir. Bu STK'lar müşterek üyelikleri aracılığıyla dünyanın bilgi, iletişim alan ve "endüstri"lerinde yer alan birkaç yüz bin bireysel uzman ve akademisyeni temsil etmektedirler. Şimdi katılmakta olan STK'lar kütüphaneler, arşivler, ses ve film arşivleri, bilgi ve terminoloji, Uluslar arası Bilim Birliği Konseyi, Uluslar arası Üniversiteler Derneği, yetişkin eğitimi, sosyal bilimler, piyasa araştırması, felsefe ve insan bilimleri, Dünya Mühendislik Kuruluşları ve uluslar arası basın yayın kuruluşları Federasyonları kapsamındaki meslekleri temsil eden kişileri içinde bulundurmaktadır.

Tokyo Kararları'nın kabul edilmesini ve Birleşmiş Milletler ve Unesco gibi geniş bir Devlet Kurumları yelpazesine sunulmasını takiben Stratejik İttifak kararlarda belirlenen ilkelerin uygulanmasına ve tanıtılmasına yönelik bazı belli başlı projelerle yola devam etmektedir. En acil olan, Birleşmiş Milletler/UNESCO Dünya Kültür ve Gelişim Komisyonu'na ikili açıklama arz etmektir. Şubat 1995'de Londra'da düzenlenen bir başlangıç çalıştayında kaleme alınan diğer planlar, kamunun bilgi gelişimi (ki bunlarda müzeler, özellikle de bilim müzeleri ve merkezleri baş rodedir), hayat boyu öğrenme ve sürekli mesleki gelişim ve dünyadaki bilgi zengini ve bilgi fakiri kitleler arasında gitgide büyüyen uçurum sorunu hakkındaki fikirlerini öğrenmek amacıyla seminerler ve konferanslar düzenlenmesi önerilerini içermektedir.

Diğer başlıca öncelikler arasında bilgi akımları ve bu akımların toplum üzerindeki etkileri hakkında küresel bir raporun (İngiliz Kütüphanesi'nce koordine edilen ve fonlanan) hazırlanıp yayınlanması, ittifak ortaklarının mesleki ahlak kurallarının bilginin toplanması ve kullanılması ile ilgili etik konuları hangi yollarla ele aldığına incelenmesi, katılımcı kuruluşların orta vadeli gelecek planları hakkındaki bilgilerinin paylaşılması ve Bilgi Altyapıları ve Süperyollarındaki mevcut gelişmelerin sonuçlarının incelenmesi yer almaktadır.

İttifak'a ve Tokyo Kararları'na destek olmak amacıyla FID, internet üzerinden ücretsiz bir çevrimiçi bilgi sistemini piyasaya sürmektedir (hem gopher hem de World Wide Web). (bu süreç hakkındaki son gelişmeler için lütfen doğrudan FID ile temas kurunuz (FID, P.O. Box 90402, 2509 LK The Hague, Netherlands; FAX: +31-70-314.0667; e-mail: secretariat@fid.nl). Patrick J. Boylan

Uluslar arası Sivil Toplum Kuruluşlarının Bilginin Dünya Toplumuna Daha İyi Hizmet Verebilmesi Amacıyla Kurdukları İttifak Üzerine Tokyo Kararları

Giriş

Biz, aşağıdaki imza sahipleri, kelimenin en geniş anlamı ile örneğin, üretim, iktisap, dağıtım, yönetim, koruma ve bilgi kullanımı (gelecekte bilginin yönetimi ve kullanımı olarak adlandırılacaktır) Bilgi Sektörünü temsil eden uluslar arası sivil toplum kuruluşları, aşağıdaki gerekçe ve hedeflere dayanarak bir Stratejik İttifak kurmaya resmi olarak karar vermiş bulunmaktayız:

1. Büyük ya da küçük, zengin ya da fakir tüm ülkeler, gezegenin kaynaklarının tükenmesinden sağlık alanındaki yeni küresel tehditlere; yoksulluk ve kıtlığın yayılmasına; siyasi ve sosyal gerilimlere; demografik patlamalara; istikrarsız dünya ekonomisine ve yaşam kalitesinin düşmesine kadar pek çok küresel sorun hakkında aynı kaygıyı paylaşmaktayız. İnanıyoruz ki tüm toplumsal düzeylerde karar vermek için bilginin düzgün bir biçimde kullanılması insanlığın sorunlarını çözmesine yardımcı olacaktır, çünkü dünyamız bilginin önemi hakkındaki bilincin daha fazla olduğu bir döneme girmektedir. Bu amaçla, zaman içinde toplumsal faaliyetlerin belgelenip korunması yoluyla bilgiye erişimin devamlılığının temin edilmesi kritik öneme sahiptir.

2. Tüm insanların, kişisel hakların korunması, uygun ekonomik teşvikler, ulus ve kişilerin koşullarca saptanan çıkarlarına uygun olarak bilgiye açık ve sınırsız erişim imkanına sahip olması gerekmektedir.

3. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 19. Madde'sinde belirtildiği gibi "Herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar."

4. Toplumsal gelişmeler özgün bilginin nasıl düzgün bir biçimde bulunacağı ve kullanılacağına dair daha derin ve geniş kapsamlı anlayış gerektirmektedir. Evrensel boyutta okur yazarlık, hayat boyu öğrenme, eğitim ve yetiştirme, bu gelişmelerin sağlanabilmesi için önemlidir.

5. Bilginin yönetilmesi ve kullanılması alanında görev almış olan bizler, bazı değişim güçleri ile karşı karşıyayız. Bu güçler ekonomik, siyasi ve kültürel değişimlerdir ve etkileyici teknolojik gelişmeler ve bilgi hizmetlerinden gelen oldukça geniş kullanıcı beklentileri de bunlara dahildir. Bu güçler, ayrıca, fikri mülkiyet haklarının korunması, erişim sağlanması, gizliliğin korunması, güvenlik, bütünlük ve bilginin korunması, yaygın hukuki ve teknik standartlara daha fazla ihtiyaç duyulmasını da beraberinde getirmektedir.

6. Özellikle ciddiyet arz eden sorunlardan biri de çeşitli ülkeler ve bu ülkelerdeki toplumlar arasında git gide artan bilgi uçurumudur. Bu uçurum, bilgi maliyetlerinin artmasıyla daha da büyümektedir. Gelişmekte olan ülkeler sınırları dışında üretilen ve kendi ürettikleri bilgiye, ki bu bilgi düzgün bir biçimde yönetilmeli, dağıtılmalı ve kullanılmalıdır, büyük ihtiyaç duymaktadırlar.

7. Bünyemizdeki sivil toplum kuruluşlarının her biri kendi korunması gereken kimliklerine ve hedeflerine sahiptir. Birlik halinde, bilgi uzmanlığı yolunda önderlik edecek önemli bir kuvvet teşkil etmekteyiz. Toplumsal sorunların tek bir kuruluşun yardımıyla çözülemeyeceğinin ve gereksiz çabalardan kaçınmamız gerektiğinin farkındayız. Yoğun işbirliği, danışma ve stratejik planlama sorunların çözümüdür.

Stratejik bir ittifakın, kurumlarımızın hedeflerine ulaşmalarına, dünyanın sorunlarının çözülmesine, dünya toplumuna daha iyi hizmet verilmesine ve Hükümetlerarası Örgütler ile aramızdaki işbirliğini yoğunlaştıracağına inanıyoruz.

Ortak hedefimiz aşağıdakiler aracılığıyla topluma hizmet etmektir:

(a) Ortak çıkarlara yönelik uluslar arası bir forum oluşturmak.

(b) Bilginin yönetilmesi ve kullanılması; birbirinden ayrı mevkiilerin netleştirilmesi ve eşit erişim imkanı, fikri mülkiyet haklarının dengeli bir biçimde korunması, gizliliğin korunması, bilgi sistemleri güvenliği ve ortak hukuki ve teknik standartlarla ilgili konularda yeni işbirlikçi çözümler kararlaştırılması.

(c) Beklenen zorluklara karşı koyabilmek için bilginin sağlanmasını etkileyen değişikliklerin önceden tahmin edilip değerlendirilmesi.

(d) İnsani gayretlerin gelecekteki yönlerine matuf çalışmalarda bilgi alanındaki mesleklerin inisiyatifi elinde tutar hale getirilmesi.

(e) Bilgi teknolojilerindeki gelişim ve uygulamaların bilgi kullanıcılarının ihtiyacına etkili bir biçimde cevap verebilmesinin temin edilmesi.

(f) Yeni eğitim ve öğrenim teknikleri, eğitimde ve hayat boyu öğrenimde diğer telematik tekniklerin okul öncesi çağdan itibaren kullanılmasının teşvik edilmesi.

(g) Bilgi alanındaki mesleklerin, eğitim yoluyla bilgi ve ekspertiz sahibi olmasını ve bu bilgi ve ekspertizi geliştirmesini, bu sayede çevresel değişikliklere ayak uydurabilmelerinin sağlanması.

(h) Bilgi sağlayıcıları ve kullanıcıları arasındaki etkileşimli iletişimin önemi konusundaki anlayışı geliştiren eğitim programlarının geliştirilmesinin teşvik edilmesi.

(i) Biçim ve ortam gözetmeksizin bilginin bütünlüğünü ve korunmasını garanti eden uygulamaların savunulması, bilginin dönüşüm ve iletim evrelerinin tamamlanmasından sonra doğruluk ve kalitesinin sağlandığından emin olunması.

(j) Bilginin maliyetinin ve değerinin bilgi politikalarının, programlarının, sistemlerinin ve hizmetlerinin geliştirilmesi sırasında dikkate alınması. Ancak, ekonomik engellerin bilgiye erişime engel oluşturmadığından emin olmak için nüfuz politikaları denemeliyiz.

(k) Bilgi toplumu için etik konuların ve bilgi alanındaki mesleklerin sorumlulukları ile ilgili ilkeler geliştirilmesinin teşvik edilmesi. (örn. Uygun sektörlerde iş ahlakı kuralları)

(l) Gelecek için politika ve stratejik planlama yönergeleri sunarak güçlü bilgi politikalarının geliştirilmesi ihtiyacının teşvik edilmesi.

(m) Kamu ve özel sektörlerin arasındaki işbirliğinin, özellikle karşılıklı değer aşılama yoluyla geliştirilmesi.

(n) Bilgi sektörleri dahilinde ve haricindeki ortaklarda yeni uygulanabilir ürün ve hizmet grupları oluşturulmasına yönelik baskı oluşturulması.

(o) Büyük küresel sorunların çözümü için dünya çapındaki bilgi tanımlama yeterliklerinin teşvik edilmesi ve bunların seferber edilmesi.

(p) Eğitim, bilim, sanayi, kültür ve rekreasyon gibi insani gayretlerin tüm alanlarında bilginin önemi konusunda daha fazla bilinç oluşturmak amacıyla uluslar arası programların planlanması.

(q) Bilgi alanındaki sivil toplum kuruluşlarını hakkında bilinç oluşturulması ve bu kuruluşların işlevlerinin artırılması.

(r) Bilgi alanındaki araştırma ihtiyaçlarına koordineli, uluslar arası bir yaklaşım geliştirilmesi.

Öğrenci Çevirmen: Mert Erdil

Öğrenci Proje Asistanı: Gözde Şakar